

Latgales žurnālisti dalījās pieredzē Balvos

Autors: Ivars Soikāns

<https://latgaleslaiks.lv/raksti/2020-08-27-latgales-zurnalisti-dalijas-pieredze-balvos>

14. augustā Balvos, Balvu novada muzejā, norisinājās seminārs Latgales reģionālo mediju pārstāvjiem „Praktiski padomi un pieredze reģionālo mediju redakcijas darbā”. Pasākuma ievadā tā dalībniekiem bija iespēja iepazīties ar Balvu novada muzeju, kas šobrīd ir viena no modernākajām šāda veida iestādēm Latgalē. Muzejs iekārtots ēkā, kuru pašvaldība savulaik atpirka no privātīpašnieka. Savu pašreizējo izskatu muzejs ir ieguvis, pateicoties vairākiem realizētiem attīstības projektiem.

Muzejā ir apskatāmi daudzi autentiski un reti priekšmeti, tai skaitā baltais Abrenes tautas tērps. Šeit apskatāma arī pirmā Nacionālās aizsardzības akadēmijas rektora, Latvijas militārā atašeja ASV, Krievijā un Kanādā, brigādes ģenerāļa Valda Matīsa piemiņas istaba. Ekspozīcija ļauj ielūkoties arī Latvijas neatkarības vēsturē no Ziemeļlatgales skatu punkta un uzzināt

vairāk par nacionālajiem partizāniem. Muzejā ir aplūkojamas arī Balvu pirmskara fotogrāfijas.

Muzeja darbinieku misija ir Ziemeļlatgales vēstures un kultūras bagātību apzināšana, saglabāšana un popularizēšana. Muzeja krājumā ir vairāk nekā 24 000 vienības, kas raksturo Balvu novada vēsturi, iedzīvotājus, kultūru no senākajiem laikiem līdz mūsdienām.

Redaktors: "Vadugunij" palīdz izdzīvot uzkrājumi

Turpinājumā savu 70. dzimšanas dienu nesen nosvinējušā laikraksta "Vaduguns" redaktors Edgars Gabranovs iepazīstināja kolēģus ar laikraksta pieredzi un izaicinājumiem reģionālā medija veidošanā, satura plānošanā un darba organizēšanā.

Viņš norādīja, ka "Vaduguns", tāpat kā lielākā daļa reģionālo drukāto mediju, patlaban pārdzīvo ne jau tos labākos laikus. Laikraksta abonētu skaits un tirāža pakāpeniski samazinās. Arī reklāmas tirgus vairs nav tāds kā iepriekš. Lai cik pārsteidzoši tas arī būtu, patlaban avīzes ieņēmumi no līdzjutību publicēšanas ir lielāki nekā no reklāmām.

Nopelnīt ar avīzes izdošanu kļūst aizvien sarežģītāk. Reģionālo mediju stāvokli vēl vairāk sarežģī pašvaldību informatīvie biļeteni, kas pēc būtības deformē mediju tirgu. Pašvaldības mediju izdošanai finansējums tiek piešķirts no pašvaldību budžeta. Turpretī privātajiem medijiem pašiem ir jādomā, kā izdzīvot.

Kā alternatīva, kur pašvaldības varētu izvietot informāciju par savu veikumu un pieņemtajiem likumiem, seminārā tika minēts oficiālais „LV portāls”.

Savas darbības laikā "Vadugunij" ir vairākkārt nācies tiesāties, tostarp ar pašvaldības avīzēm. Bijušas arī visai kuriozas tiesas prāvas. Piemēram, kad kāda persona iesūdzējusi avīzi tiesā par to, ka sakarā ar viņa minēšanu preses slejās negatīvā gaisotnē, viņa sievai ir pazudis piens mazuļa barošanai. Avīze uzvarējusi arī šajā prāvā, jo tiesa nav konstatējusi pārkāpumus no avīzes puses. Savukārt piens jaunajai māmiņai varējis pazust arī sakarā ar pārdzīvojumiem par vīra saistību ar apšaubāmiem darījumiem.

Vērtējot laikraksta perspektīvas, E. Gabranovs atzina, ka, neskatoties uz finansiāli sarežģīto laiku, pateicoties iepriekšējo gadu uzkrājumiem, avīze dažus tuvākos gadus varētu turpināt iznākt. Lielas cerības laikraksta redaktors saista arī ar ienākumiem no politiskās reklāmas nākamajās pašvaldību vēlēšanās. Patlaban avīzē nav īstas skaidrības par to, kā ar izdzīvošanu būs turpmāk, jo uzkrātās rezerves pakāpeniski samazinās, bet rast jaunus ieņēmumu avotus nav viegli. Līdzīga situācija ir lielākajai daļā reģionālo avīžu.

Kā vienu no veiksmīgākajām avīzes inovācijām, E. Gabranovs minēja Izidoru. Tas ir visai izglītots personāžs no tautas, kurš savdabīgajā valodā

avīzes slejās regulāri pauž savu redzējumu par dažādām aktuālām, jūtīgām un bieži vien arī pretrunīgām tēmām.

Lai gūtu atbalstu, medijiem jāsadarbojas

Par iespējamo mediju platformas maiņu, tās tehnoloģiskajiem un saturiskajiem izaicinājumiem -- video veidošanu, darbību sociālajos tīklos klātesošos informēja Latvijas Žurnālistu asociācijas projektu vadītāja, "Neatkarīgo Tukuma ziņu" redaktore Ivonna Plaude.

Kā vienu no iespējām atvieglot reģionālo avīžu dzīvi I. Plaude minēja lielākas sadarbības veidošanu starp medijiem un savstarpēju apmaiņu ar rakstiem. Jo, ja daži raksti var būt aktuāli tikai konkrētas avīzes lasītājiem, tad daži var ieinteresēt ikvienu lasītāju. Šāds risinājums varētu padarīt interesantāku gan avīžu saturisko daļu, gan mazināt izdevumus to veidošanai, gan palielināt žurnālistu ienākumus.

Semināra gaitā tika secināts, ka pelnīt naudu internetā medijiem pagaidām nav lielu iespēju, taču sava vieta tur būtu rezervējama, lai to neizdarītu kāds cits. Līdzšinējā pieredze liecina, ka mediji pat ar pietiekami lielu apmeklējumu skaitu internetā šādā veidā mēnesī var nopelnīt teju dažus simtus eiro. Situāciju sarežģī arī deformētais digitālās reklāmas tirgus, jo daudzviet reklāmu internetā var izvietot, par to nesamaksājot nodokļus.

Pēc I. Plaudes domām, atvieglot dzīvi drukātajiem un citiem medijiem varētu arī pievienotās vērtības nodokļa likmes samazināšana līdz 12%, 5% vai pat 0%.

Lielākas iespējas panākt pozitīvu risinājumu dažādos sev svarīgos jautājumos reģionālajiem medijiem būtu, savstarpēji sadarbojoties. Par vienu no risinājumiem šādai savstarpējai sadarbībai varētu kļūt reģionālo mediju asociācijas izveide.

Savukārt, kas attiecas uz žurnālistu iespējamo iesaistīšanos politiskajā dzīvē, tad šāda pieeja var būt arī bīstama, jo tādējādi varētu tikt apdraudēts varas līdzsvars.

Lietainā laikā ziņas lasa vairāk nekā saulainā

Iepazīstinot reģionālo mediju pārstāvjus par aptauju rezultātiem, sociālo tīklu projektu vadītāja Dārta Belcāne norādīja, ka vislielāko lasītāju uzmanību joprojām piesaista dažādas traģiskas ziņas, kriminālās ziņas un pašvaldību ziņas. Lasītājiem patīkot arī tādas lietas kā aptaujas ielās un atbildes uz vēstulēm.

Lai cik dīvaini tas arī varētu šķist, lasītājus piesaista arī žurnālistu kļūdas un māka atvainoties. Tādējādi lasītājs var sajust, ka žurnālists nav nekāds pārcilvēks, ka arī viņš var kļūdīties.

Rakstu valodai jābūt vienkāršai un viegli saprotamai. Daudziem patīk arī mijiedarbība ar autoru, kas var izpausties kaut vai kā atbildes uz komentāriem. Aizvien lielāku popularitāti iegūst arī video pielikumi. Lai

labāk saprastu, kāda informācija ir vispieprasītākā, katram medijam ir svarīgi izvērtēt savu auditoriju un tās vajadzības.

Labi ziņas tiek lasītas arī „Facebook” vietnē. Šeit liela nozīme ir arī laikam, kad informācija tiek izvietota sociālajos tīklos. Vislabāk ziņas tiek lasītas darbadienu, it sevišķi pirmdien, rītos un svētdien vakaros. Arī lietainā laikā posti tiek lasīti labāk nekā saulainā.

Ierēdņiem jāpamato ierobežotas pieejamības informācijas nesniegšana

Turpinājumā juridiskā biroja „Sorainen” zvērināta advokāte Ieva Andersone vērsa klātesošo uzmanību uz mediju darbības juridiskajiem un ētiskajiem aspektiem. Īpaša uzmanība tika pievērsta mediju tiesībām saņemt informāciju, ko reglamentē Satversmes 100. pants, Likums par presi un citi likumdošanas akti. Turklāt iestāžu pārstāvjiem ir jāpamato ierobežotas pieejamības informācijas nesniegšana.

Juriste uzsvēra, ka amatpersonas var atteikties sniegt informāciju tikai Likuma par presi 7. punktā paredzētajos gadījumos, ja tā ir saistīta ar valsts noslēpumu, aicina uz vardarbību un pastāvošās iekārtas gāšanu, propagandē karu, cietsirdību, rasu, nacionālo vai reliģisko pārkumu un neiecietību, kūda uz citu noziegumu izdarīšanu. Nav publicējami arī pirmstiesas izmeklēšanas materiāli bez prokurora vai izmeklētāja rakstveida atļaujas.

Lai izvairītos no liekiem pārpratumiem, fizisko personu datu izmantošana rakstu gatavošanā būtu minimizējama un lietojama tikai ganījumos, kad tas tiešām ir nepieciešams, uzsvēra juriste.

Medijiem nepieciešami jauni atbalsta veidi

Pēcpusdienā Latvijas Mediju padomes valdes loceklis un kultūras ministra padomnieks mediju jautājumos Jānis Lielpēteris informēja klātesošos par mediju padomes pieredzi, pirmajām sūdzībām un pirmajiem risinājumiem, mediju politikas aktualitātēm un izaicinājumiem.

Semināra noslēgumā tika secināts, ka ir jādomā par jauniem atbalsta veidiem medijiem. Savukārt mediju politikas veidotājiem ir jāturpina iesāktais darbs un jāizstrādā plāns.

Semināru ASV vēstniecības atbalstīta projekta ietvaros organizēja Latvijas Žurnālistu asociācija.